

Sygn. akt I CSK 3123/22

POSTANOWIENIE

Dnia 22 czerwca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marcin Łochowski

w sprawie z powództwa A. K. i T. K.

przeciwko R. w W.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 22 czerwca 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 16 listopada 2021 r., sygn. akt I ACa [...],

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2. zasądza od R. w W. na rzecz A. K. i T. K. kwoty po 2700
(dwa tysiące siedemset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Pozwany [...] Bank [...] wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z 16 listopada 2021 r., zaskarżając ten wyrok w całości, wnosząc o jego uchylenie, jak również o uchylenie w części wyroku Sądu Okręgowego w W. z 8 lutego 2021 r., tj. w zakresie punktów 1 i 3 oraz orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie powództwa w zaskarżonej części, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości, jak również uchylenie w części wyroku Sądu Okręgowego w W. z 8 lutego 2021 r., tj. w zakresie punktów 1 i 3 i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania w zaskarżonym zakresie, bądź uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i

przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania w zaskarżonej części.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj. art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13, art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13, art. 65 k.c., art. 354 k.c., art. 358 § 1 i 2 k.c., art. 385¹ k.c. oraz art. 69 ust. 3 w zw. z art. 75b ust. 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tekst jedn. Dz.U. z 2021 r. poz. 2439 ze zm., dalej: „pr.bank.”). Ponadto skarżący powołał się na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne:

1) Czy w przypadku uznania w wyniku kontroli incydentalnej obecnych w umowie o pożyczkę denominowaną klauzul spreadowych nieokreślających głównego przedmiotu umowy, a odnoszących się jedynie do wypłaty kwoty pożyczki, za niedozwolone (nieuczciwe) warunki umowne, prawidłowym jest uznanie umowy za nieważną w całości, skoro klauzule ryzyka walutowego, określające – zgodnie z jednolitym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej – główny przedmiot tej umowy, nie stanowią niedozwolonych (nieuczciwych) warunków umownych?

2) Czy w przypadku uznania umowy za nieważną bank może podnieść skuteczny zarzut zatrzymania świadczenia do wartości wypłaconej pożyczki w świetle rozbieżności co do wzajemnego charakteru umowy pożyczki odpłatnej?

W odpowiedzi na skargę powodowie wnosili o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, względnie jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na potrzebie wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, jest przedmiotem rozbieżnej wykładni w judykaturze sądowej i na czym rozbieżność ta polega, co wymaga przytoczenia orzeczeń sądów wydanych w takich samych lub istotnie

zbliżonych stanach faktycznych, względnie, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, wymaga interpretacji ze strony Sądu Najwyższego, z czego potrzeba ta wynika i z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest w tej mierze niewystarczający. Nieodzowne jest ponadto, podobnie jak w przypadku przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., wykazanie związku między oczekiwaną od Sądu Najwyższego wykładnią prawa a wynikiem postępowania kasacyjnego (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14; z 19 czerwca 2018 r., IV CSK 56/18).

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania wraz z uzasadnieniem jest odrębną konstrukcyjnie i funkcjonalnie częścią skargi kasacyjnej i nie jest rzeczą Sądu Najwyższego poszukiwanie w innych częściach skargi argumentów na uzasadnienie podniesionych w nim twierdzeń. Rolą Sądu Najwyższego nie jest bowiem domyslanie się lub poszukiwanie okoliczności, które uzasadniałyby przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, ponieważ mimo że argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (postanowienie Sądu Najwyższego z 14 maja 2020 r., I CSK 380/19).

Po pierwsze, skarżący nie sporządził w sposób prawidłowy uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania w zakresie potrzeby wykładni art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13, art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13, art. 65 k.c., art. 354 k.c., art. 358 § 1 i 2 k.c., art. 3851 k.c. oraz art. 69 ust. 3 w zw. z art. 75b ust. 4 pr.bank. Pomimo bowiem wskazania szeregu przepisów, które zdaniem skarżącego wymagają dokonania wykładni, co powinno wiązać się z odrębnym uzasadnieniem dla każdego z nich, skarżący sporządził jedno uzasadnienie, z którego dodatkowo

wynika, że w wyroku z 14 marca 2019 r., C-118/17, Zsuzsanna Dunai przeciwko ERSTE Bank Hungary Zrt. oraz wyroku z 3 października 2019 r., C-260/18, Kamil Dziubak i Justyna Dziubak przeciwko Raiffeisen Bank International AG, TSUE odniósł się do wątpliwości związanych z wykładnią wskazanych przepisów (k. 9 skargi kasacyjnej). Dodatkowo wskazać należy, że o wykładni art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13 TSUE wypowiedział się również m.in. w wyroku z 29 kwietnia 2021 r., C-19/20, I.W. i R.W. przeciwko Bankowi BPH S.A.

Po drugie, Sąd Najwyższy zwraca uwagę, że zgodnie z art. 267 ust. 3 TFUE na sądzie, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego (sądzie ostatniej instancji), spoczywa obowiązek zadania pytania prejudycjalnego, gdy istnieje konieczność dokonania wykładni prawa unijnego. Takiego obowiązku nie ma jedynie wówczas, gdy zagadnienie dotyczące prawa Unii: 1) nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, 2) zostało już wyjaśnione w orzecznictwie TSUE (*acte éclairée*), 3) nie zostało rozstrzygnięte w orzecznictwie, ale jest tak oczywiste, że brak racjonalnych wątpliwości co do sposobu jego wyjaśnienia (*acte clair*) (wyroki TSUE: wyroki TSUE: z 27 marca 1963 r., C-28/62 do C-30/62, *Da Costa en Schaake NV, Jacob Meijer NV, Hoechst-Holland NV przeciwko Administration fiscale néerlandaise*; z 6 października 1982 r., C-283/81, *Srl CILFIT i Lanificio di Gavardo SpA przeciwko Ministero della sanità*). Wynika z tego, że sąd ostatniej instancji może odstąpić od zadania pytania prejudycjalnego, jeżeli zamierza zastosować wykładnię prawa przyjętą przez TSUE. W przeciwnym razie ma obowiązek zwrócić się z pytaniem prejudycjalnym. Sąd Najwyższy rozpoznając skargę kasacyjną jest bez wątpienia sądem ostatniej instancji w rozumieniu art. 267 ust. 3 TFUE, co oznacza, że dostrzegając konieczność dokonania wykładni prawa Unii ma obowiązek zwrócić się do TSUE z pytaniem prejudycjalnym, chyba że istnieje jedna z ww. okoliczności zwalniających z tego obowiązku. Każda okoliczność zwalniająca Sąd Najwyższego z obowiązku zwrócenia się pytaniem prejudycjalnym wyklucza zarazem istnienie zagadnienia prawnego budzącego wątpliwości, uzasadniającego przyjęcie skargi do rozpoznania. Skoro zatem, jak wskazał pozwany, TSUE odniósł się do wątpliwości związanych z wykładnią wskazanych wyżej przepisów, to oznacza, że nie istnieje

potrzeba ich wykładni w rozumieniu art. 398⁸ § 1 pkt 2 k.p.c., uzasadniające przyjęcie przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Po trzecie, potrzeba wykładni przepisów prawnych występuje, jeżeli co do konkretnego przepisu prawnego brak jednolitej lub utrwalonej judykatury, zwłaszcza judykatury Sądu Najwyższego albo też przyjęta i dominująca wykładnia jest oczywiście błędna lub kontrowersyjna. Ponadto podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. ma za przedmiot analizę konkretnych przepisów i do tego się ogranicza, a więc nie polega na jednoczesnej wykładni kilku przepisów i poszukiwaniu na tej podstawie określonej normy prawnej, która mogła albo nie mogła zostać zastosowana w zindywidualizowanej sprawie objętej skargą kasacyjną (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 stycznia 2022 r., I CSK 1467/22).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto natomiast, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu na okolicznościach mieszczących się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02; z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

Sformułowane przez skarżącego zagadnienia prawne nie czynią zadość tym wymaganiom. Pierwsze zagadnienie prawne zostało sformułowane w związku z wykładnią wskazanych w skardze przepisów prawa art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c. w zw. z art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 oraz art. 385² § 2 k.c. w zw. z motywem 21 dyrektywy 93/13. Nie jest natomiast możliwe, aby ten sam przepis stanowił podstawę dla przesłanek kasacyjnych z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. oraz art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Skarżący w sposób nieuprawniony łączy obie przesłanki. Poza tym skarżący nie wskazał argumentów prawnych, które prowadziłyby do rozbieżnych ocen w

zakresie sformułowanych na tle wskazanych wyżej przepisów prawnych zagadnień. Nie wykazał również, dlaczego dotychczasowy dorobek orzecznictwa Sądu Najwyższego jest niewystarczający do ich rozstrzygnięcia. Co więcej, przedstawione zagadnienie nie stanowi zagadnienia nowego. Sąd Najwyższy wyraził już w tym zakresie swoje stanowisko (zob. postanowienie z 16 marca 2021 r., I CSK 635/20), które podtrzymuje i do którego i jego uzasadnienia, adekwatnego dla sprawy, odwołuje się celem uniknięcia zbędnych powtórzeń.

Ponadto stopień skonkretyzowana drugiego zagadnienia prawnego, wskazuje na dążenie do uzyskania odpowiedzi związanej z oceną trafności kwestionowanego rozstrzygnięcia. Omawiane zagadnienie nie ma waloru uniwersalnego i nie wykracza więc poza granice sporu w niniejszej sprawie. Pozwany dąży bowiem do uzyskania jednoznacznej odpowiedzi odnośnie do możliwości skutecznego podniesienia zarzutu zatrzymania w okolicznościach konkretnej sprawy.

Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz stosownie do art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.) obciążył pozwanego kosztami postępowania kasacyjnego.

[as]